

opusdei.org

Harmonie tussen wetenschap en geloof

Paus Benedictus XVI gaf op 6 april 2006 antwoorden op vragen van jongeren, waaronder een vraag te helpen begrijpen hoe de bijbelse openbaring en de wetenschappelijke theorieën samengaan in het zoeken van de waarheid.

23-2-2009

Heilige Vader, ik ben Giovanni, ben 17 jaar oud, studeer aan de technische hogeschool "Giovanni Giorgi" in Rome en hoor tot de parochie 'Santa Maria, Madre della Misericordia' (heilige Maria, Moeder van Barmhartigheid). Ik vraag U ons te helpen beter te begrijpen hoe de bijbelse openbaring en de wetenschappelijke theorieën samengaan in het zoeken van de waarheid. Je wordt er dikwijls toe gebracht te denken dat wetenschap en geloof elkaars vijanden zijn; dat wetenschap en techniek een en hetzelfde zijn; dat de mathematische denkwijze alles heeft ontdekt; dat de wereld toevallig is ontstaan en dat, als de mathematica het theorema-God niet heeft ontdekt, dat dan komt omdat God eenvoudigweg niet bestaat. Kortom, vooral wanneer je studeert is het niet altijd gemakkelijk alles te herleiden tot een goddelijk plan dat tot de natuur en de geschiedenis van de mens hoort. Daardoor wankelt het geloof soms of

herleidt het zich tot een eenvoudige gevoelsopwelling. Ook ik, heilige Vader, heb net als alle jongeren honger naar Waarheid: maar hoe kan ik wetenschap en geloof met elkaar in harmonie brengen?

De grote Galileo heeft gezegd dat God het boek van de natuur geschreven heeft in de vorm van de wiskundige taal. Hij was er van overtuigd dat God ons twee boeken heeft gegeven: dat van de Heilige Schrift en dat van de natuur. En de taal van de natuur – dit was zijn overtuiging – is de wiskunde, die derhalve een taal is van God, van de Schepper. Laten we nu nadenken over wat de wiskunde is: op zichzelf genomen is zij een abstract systeem, een uitvinding van de menselijke geest, die als zodanig in haar zuiverheid niet bestaat. Zij wordt steeds bij benadering verwezenlijkt, maar is als zodanig een intellectueel systeem, zij is een

grootse, geniale uitvinding van de menselijke geest. Het verrassende is dat deze uitvinding van onze menselijke geest werkelijk de sleutel is om de natuur te kunnen verstaan, dat de natuur werkelijk gestructureerd is op een mathematische manier, en dat onze mathematica, uitgevonden door onze geest, werkelijk het instrument is om met de natuur te kunnen werken, om haar in onze dienst te stellen, om haar door middel van de techniek hanteerbaar te maken.

Het komt mij voor als iets ongelooflijks dat een uitvinding van het menselijk intellect en de structuur van het universum overeenkomen: de mathematica die wij hebben uitgevonden geeft ons werkelijk toegang tot het universum en maakt dat voor ons bruikbaar. Dat betekent dat de intellectuele structuur van het menselijk subject en de objectieve structuur van de

werkelijkheid samenvallen: de subjectieve reden en de geobjectiveerde reden in de natuur zijn identiek. Ik denk dat deze coïncidentie tussen wat wij hebben bedacht en hoe de natuur zich verwerkelijkt en gedraagt, een raadsel en een grote uitdaging zijn, opdat wij zien dat er uiteindelijk “een” ratio of reden is die beiden verbindt: onze reden zou niet die andere kunnen ontdekken, als er niet een identieke reden zou zijn die boven beiden uitgaat.

In deze zin lijkt het me eigen aan de mathematica, waarin als zodanig God niet kan verschijnen, dat zij ons de intelligente structuur van het universum laat zien. Er bestaan tegenwoordig ook theorieën die uitgaan van een chaos, maar die zijn er maar beperkt, want zou de chaos de overhand hebben, dan zou heel de techniek onmogelijk worden. Alleen omdat onze mathematica

betrouwbaar is, is de techniek betrouwbaar. Onze wetenschap, die het uiteindelijk mogelijk maakt te werken met de energieën van de natuur, veronderstelt de betrouwbare, intelligente structuur van de materie. En zo zien we dat er een subjectieve redelijkheid bestaat en een geobjectiveerde redelijkheid in de materie die samenvallen. Natuurlijk kan nu niemand bewijzen – op de manier zoals men in het experiment bewijst, volgens de technische wetten – dat beide in werkelijkheid ontspringen aan een en dezelfde intelligentie, maar het lijkt mij dat achter de twee intelligenties deze eenheid van intelligentie werkelijk in onze wereld verschijnt. En hoe meer wij de wereld met onze intelligentie hanteerbaar en bruikbaar kunnen maken, des te meer verschijnt het plan van de schepping.

Tenslotte zou ik, om bij de uiteindelijke vraag uit te komen, nog het volgende willen zeggen. God bestaat of Hij bestaat niet. Er zijn maar twee opties. Ofwel je erkent de prioriteit van de ratio of reden, van de scheppende Reden die aan het begin staat van alles en die van alles de oorsprong is – de prioriteit van de reden houdt ook de prioriteit van de vrijheid in – ofwel je stelt je op het standpunt van de prioriteit van het irrationele. Dan zou al wat op onze aarde en in ons leven functioneert louter toevallig zijn, marginaal, een irrationeel product – de reden of ratio zou een product zijn van de irrationaliteit. Men kan in laatste instantie het ene of het andere plan niet “bewijzen”, maar de grote keuze van het Christendom is de keuze voor de rationaliteit, voor de prioriteit van de reden. Dit lijkt mij een prima optie, die ons laat zien hoe achter alles een grote Intelligentie

schuilt, waarop wij kunnen vertrouwen.

Maar het echte probleem dat vandaag de dag ingaat tegen het geloof lijkt me het kwaad in de wereld te zijn: men vraagt ons hoe dat dan samengaat met deze redelijkheid of rationaliteit van de Schepper. En hier hebben we echt God nodig die vlees geworden is en die ons laat zien hoe Hij niet alleen maar een mathematische ratio of reden is, maar dat deze oorspronkelijke ratio ook liefde is. Kijken we naar de grote keuzemogelijkheden, dan is de christelijke optie ook vandaag de dag de meest rationele en de meest menselijke. Hierdoor kunnen we met vertrouwen een filosofie, een wereldvisie uitwerken die gebaseerd is op deze prioriteit van de reden, op dit vertrouwen dat de scheppende Reden liefde is, en dat deze liefde God is.

© 2006, *Libreria Editrice Vaticana*,
Vert.: *Past. Chr. van Buijtenen, pr*

Overgenomen van [RKDocumenten.nl](https://www.rkd.nl/).

---

pdf | Document automatisch
aangemaakt door <https://opusdei.org/nl-nl/article/harmonie-tussen-wetenschap-en-geloof/> (10-4-2025)